

Bruxelles, 22. prosinca 2020.
(OR. en)

14333/20

UD 404

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	15. prosinca 2020.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2020) 806 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2020) 806 final.

Priloženo: COM(2020) 806 final

Bruxelles, 14.12.2020.
COM(2020) 806 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih
sustava predviđenih Zakonikom**

{SWD(2020) 339 final}

Sadržaj

1. UVOD	2
2. KONTEKST.....	2
3. METODOLOGIJA PROJEKTA ZA ELEKTRONIČKE SUSTAVE CZU-A	3
4. GLOBALNI PREGLED NAPRETKA U POGLEDU ELEKTRONIČKIH SUSTAVA CZU-A	4
5. SAŽETAK O UPRAVLJANJU I ZAKLJUČCI.....	15

1. UVOD

Prvo godišnje izvješće¹ Komisije o napretku u pogledu elektroničkih sustava Carinskog zakonika Unije (CZU) i popratni radni dokument službi² objavljeni su 13. prosinca 2019. U ovogodišnjem izvješću razradit će se stalni napredak u razvoju elektroničkih sustava i opisati napredak u razvoju potpuno digitalnog carinskog okruženja od stupanja na snagu CZU-a. U tu se svrhu izvješće temelji na programu rada za CZU³, koji se smatra osnovom za izvješćivanje o napretku.

Projekti navedeni u programu rada za CZU mogu se podijeliti u tri sistemske kategorije:

- i) jedanaest središnjih transeuropskih sustava koje će Komisija razviti ili modernizirati (što često zahtijeva razvoj ili modernizaciju nacionalnih sustava u državama članicama);
- ii) tri decentralizirana transeuropska sustava koje će Komisija razviti ili modernizirati, ali koja imaju veliku nacionalnu sastavnicu koju trebaju provesti države članice; i
- iii) tri nacionalna sustava koje moraju razviti ili modernizirati isključivo države članice.

U ovom izvješću analizira se vidljivi napredak ostvaren za sve tri vrste sustava i navode ciljevi koje treba ispuniti u okviru svakog projekta, arhitektura projekta i pristup planiranju. Na toj osnovi u njemu su istaknuta potencijalna kašnjenja, ako ih je moguće utvrditi, te predviđene mjere ublažavanja. Ukupna procjena napretka provedbe programa rada za CZU sažeta je u odjeljku u kojem je naveden zaključak ovog izvješća i pokazuje da dovršetak preostalih projekata uglavnom napreduje u skladu s rasporedom planiranja. Više detalja o planiranju i statusu svakog projekta navedeno je u radnom dokumentu službi⁴ Komisije objavljenom uz ovo izvješće.

2. KONTEKST

CZU je stupio na snagu 1. svibnja 2016., a nakon njegove izmjene 2019.⁵ njime su utvrđeni rokovi 2020., 2022. i 2025. za postupan dovršetak rada na tranziciji njegovih IT sustava i njihova uvođenja. Člankom 278. CZU-a predviđa da se postojeći elektronički sustavi i sustavi na temelju papirnatih dokumenata mogu i dalje upotrebljavati za dovršavanje carinskih formalnosti (tzv. „prijelazne mjere”) sve dok relevantni novi ili modernizirani elektronički sustavi predviđeni CZU-om ne postanu operativni. Prijelazne mjere moraju se prestati primjenjivati nakon uvođenja relevantnih elektroničkih sustava.

Kako bi se podržao ovaj složeni proces elektroničkog prijelaza u potpuno digitalno carinsko okruženje, u programu rada za CZU utvrđeni su rokovi za svaki elektronički sustav (i njegove moguće faze) tijekom razdoblja od 2020. do 2025.

¹ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom, COM(2019) 629 final.

² Radni dokument službi Komisije uz Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom, SWD(2019) 434 final.

³ Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/2151 od 13. prosinca 2019. o uspostavi programa rada u pogledu razvoja i uvođenja elektroničkih sustava iz Carinskog zakonika Unije (SL L 325, 16.12.2019., str. 168.–182.).

⁴ Radni dokument službi Komisije uz Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 278.a Carinskog zakonika Unije o napretku u razvoju elektroničkih sustava predviđenih Zakonikom, SWD(2020) XXX final.

⁵ Uredba (EU) 2019/632 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 952/2013 radi produljenja prijelazne uporabe sredstava koja nisu tehnike elektroničke obrade podataka predviđene u Carinskom zakoniku Unije (SL L 111, 25.4.2019., str. 54.–58.).

Člankom 278.a od Komisije se zahtijeva da dostavi godišnje izvješće o napretku u uvođenju preostalih elektroničkih sustava. U tu svrhu Komisija je prikupila informacije o napretku **na temelju (1) nacionalnih planova koje su države članice dužne dostaviti dva puta godišnje (u siječnju i lipnju) i (2) istraživanja koje se provodilo među njezinim službama i među državama članicama kako bi se bilježio napredak.**

Podaci o planiranju i napretku prikupljeni od država članica i Komisije koji su uključeni u ovo izvješće odražavaju stvarno stanje na kraju lipnja i pružaju procjenu napretka postignutog do kraja 2020. Kao što je najavljeno u izvješću za 2019., izvješće za 2020. sadržava i analizu koja se temelji na detaljnijim informacijama o kojima su države članice izvijestile u okviru **nacionalnih programa koordinacije** koji su na snazi od 2020. za temeljne decentralizirane transeuropske sustave u području provoza i izvoza.

Prikupljeni podaci uspoređeni su i s podacima iz 2019. kako bi se uočili veći pomaci. U okviru istraživanja od voditelja projekata tražilo se da navedu sva poznata kašnjenja u rasporedima planiranja za elektroničke sustave, razloge takvih kašnjenja i poduzete mjere. Podaci dobiveni istraživanjem kvantitativni su u obliku ispunjenih ili neispunjenih rokova i ključnih etapa te kvalitativni u obliku detaljnih opisa u vezi sa savladanim izazovima, očekivanim rizicima i procijenjenom složenosti projekata.

3. METODOLOGIJA PROJEKTA ZA ELEKTRONIČKE SUSTAVE CZU-A

Rad na razvoju elektroničkih sustava uključuje nekoliko koraka:

- Prvo se priprema poslovni model kojim se opravdava projekt i utvrđuju proračunski zahtjevi. Poslovni model obično obuhvaća poslovni kontekst, opis problema, opis/opseg projekta, alternativna rješenja, troškove i rokove.
- Zatim se izrađuje dokument o viziji u kojem se navode detaljnije informacije u vezi s definicijom projekta u smislu arhitekture, troškova, vremena i rizikâ te informacije kao što su ključne etape, rezultati i organizacija projekta.
- Nakon toga provodi se oblikovanje poslovnih procesa, pri čemu se poslovni procesi iz zakonodavstva vizualno prikazuju u tokovima procesa ili modelima procesa, što doprinosi razvoju funkcionalnih specifikacija za sustave. Prednost vizualnog prikaza modela procesa u tome je što osigurava zajednički uvid i analizu.
- U tom se kontekstu razvijaju tehničke specifikacije kako bi se detaljno utvrdio način na koji će sustav biti izgrađen, arhitektura koja će se koristiti, poruke koje trebaju dostaviti gospodarski subjekti i carinski uredi, sučelja prema drugim sustavima, planovi ispitivanja itd.

U nedavnom razvoju projekata CZU-a, metodologija projekta je **optimizirana**, a oblikovanje poslovnih procesa, oblikovanje podataka i tehničke specifikacije razvijani su **usporednije** i od samog početka u **bliskoj suradnji** s pravnim, poslovnim i IT stručnjacima, i u Komisiji tako i u nacionalnim upravama, te u dogovoru s predstavnicima trgovine. Usto, **iterativni modeli razvoja i uvođenja** postupno su uvedeni tijekom nekoliko projekata.

Komisija i države članice redovito se sastaju kako bi definirale i dogovorile projektnu dokumentaciju za svaki transeuropski sustav. Osim toga, Komisija se sustavno savjetuje s trgovinskom zajednicom preko Kontaktne skupine za trgovinu. Glavni je izazov osigurati da postojeći sustavi i dalje nesmetano funkcioniraju dok je u tijeku razvoj novih sustava. Kad su spremni, najvažnije je osigurati uredan prijelaz s postojećih sustava na modernizirane sustave. To je neophodno za zaštitu trgovinskih i carinskih postupaka.

4. GLOBALNI PREGLED NAPRETKA U POGLEDU ELEKTRONIČKIH SUSTAVA CZU-A

Program rada CZU-a sadržava sedamnaest projekata koji imaju za cilj uvođenje **potrebnih elektroničkih sustava**, uključujući četrnaest transeuropskih sustava za koje je odgovorna Komisija zajedno s državama članicama i tri sustava pod isključivom odgovornošću država članica.

4.1. Na kraju 2020. Komisija može izvijestiti o **uspješnoj modernizaciji ili uvođenju osam od sedamnaest sustava**.

U ovogodišnjem će izvješću posebno biti istaknuto uspješno uvođenje **sustava informativnih obrazaca za posebne postupke u okviru CZU-a (INF SP)** 1. lipnja 2020. Taj novi sustav služi za usklađivanje pristupa za učinkovito upravljanje postupcima unutarnje i vanjske proizvodnje te poboljšanje praćenja i kontrole među carinskim uredima.

Dovršeno je sljedećih osam transeuropskih sustava (novi sustavi i modernizacija):

- **sustav registriranih izvoznika u okviru CZU-a – REX** (novo): uveden **2017**.
- **carinske odluke u okviru CZU-a – CDS** (novo): uveden **2017**.
- **izravan pristup gospodarskih subjekata u okviru CZU-a europskim informacijskim sustavima – UUM&DS** (jedinstveno upravljanje korisnicima i digitalni potpis) (novo): uveden **2017**.
- **modernizacija sustava registracije i identifikacije gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – EORI2** (modernizacija): uveden **2018**.
- **sustav Surveillance 3. u okviru CZU-a – SURV3** (modernizacija): uveden **2018**.
- **obvezujuće tarifne informacije u okviru CZU-a – BTI** (modernizacija): cilj je usklađivanje baze podataka koja sadržava sve obvezujuće tarifne informacije koje su izdala carinska tijela država članica s pravilima CZU-a. Bolji kontrolni mehanizmi osigurat će da se sve carine i povezani PDV koji su po zakonu obvezni pravilno naplaćuju te da se prijevare mogu djelotvornije otkriti. Prva dva koraka prve faze završena su do listopada 2017. U drugoj je fazi došlo do kašnjenja od dva tromjesečja tijekom faze razrade. Unatoč tome, cjelokupno planiranje ostalo je na ciljanoj razini, a sustav eBTI usklađen s CZU-om **uveden je u listopadu 2019**. To je podrazumijevalo i izgradnju pristupa tom sustavu preko carinskog portala EU-a za gospodarske subjekte.
- **sustav ovlaštenih gospodarskih subjekata u okviru CZU-a – AEO** (modernizacija): cilj je unaprijediti poslovne procese povezane sa zahtjevima i odobrenjima u pogledu ovlaštenih gospodarskih subjekata, uzimajući u obzir promjene CZU-a. Prva faza dovršena je 5. ožujka 2018., a prvi dio druge faze 1. listopada 2019., uključujući nove zahtjeve u okviru CZU-a u pogledu elektroničkog podnošenja putem carinskog portala EU-a za gospodarske subjekte i promjena u vezi s postupkom donošenja odluka. Drugi dio druge faze (daljnji procesi) **uveden je u prosincu 2019**.
- **informativni obrasci za posebne postupke u okviru CZU-a – INF** (novo): razvoj novog sustava za pružanje potpore i pojednostavnjenje postupaka upravljanja podacima i elektroničke obrade podataka potrebnih u vezi s carinskim formalnostima poznatima kao posebni postupci. Uzevši u obzir iskustva iz pilot-

faze, izvršene su neke dodatne prilagodbe i cijeli sustav informativnih obrazaca **uveden je na vrijeme 1. lipnja 2020.**

4.2. Kad je riječ o devet projekata koji su još u tijeku, cilj je ovog izvješća istaknuti postignuća za 2020. i dokazati stalnu suradnju između Komisije i država članica.

4.2.1 Šest transeuropskih projekata

Niz dokumenata o IT projektima pripremljen je i dogovoren 2020. kao osnova za razvoj sustavâ – vidjeti napredak po projektu u nastavku.

Šest transeuropskih projekata s posebnom arhitekturom, koji ponekad zahtijevaju kombinaciju središnjih i nacionalnih sastavnica i jednu ili više faza projekata, a koji u skladu s člankom 278. stavkom 3. CZU-a trebaju biti gotovi do 31. prosinca 2025., opisani su i napreduju kako slijedi:

- **upravljanje osiguranjima u okviru CZU-a – GUM (novo):** cilj je diljem EU-a osigurati dodjelu različitih vrsta osiguranja u stvarnom vremenu i upravljanje njima. Očekuje se da će poboljšana brzina obrade, sljedivost i elektronički nadzor osiguranja između carinskih ureda dovesti do bržeg utvrđivanja slučajeva u kojima se osiguranja smatraju nevaljanima ili nedostatnima za pokriće nastalog ili potencijalnog duga.

Napredak: S obzirom na pravne etape u pogledu programa rada za CZU, tehničke specifikacije za 1. sastavnicu, koja se odnosi na *transeuropski GUM*, trebaju biti dovršene do 30. rujna 2022., a za 2. sastavnicu, koja se odnosi na *nacionalni sustav upravljanja osiguranjima*, do 30. studenoga 2024. Poslovni model za *transeuropski GUM* bio je predmetom nekoliko krugova rasprava o opsegu i mogućnostima provedbe. Konačno, Komisija se 2020. dogovorila s državama članicama o ponovnoj uporabi postojećeg sustava uz dodavanje posebnih zahtjeva za GUM. Kad je riječ o *nacionalnom sustavu upravljanja osiguranjima*, četiri države članice izvijestile su o uvođenju nacionalnog sustava, dok tri države članice ostvaruju napredak u pogledu tehničkih specifikacija. Međutim, preusmjeravanje područja primjene transeuropskog GUM-a moglo bi zahtijevati dodatne prilagodbe.

- **modernizacija sustava kontrole uvoza u okviru CZU-a – ICS2 (modernizacija):** cilj je povećati sigurnost i zaštitu opskrbnog lanca poboljšanjem kvalitete, arhiviranja, dostupnosti i razmjene podataka koji se odnose na prethodno obavješćivanje o dolasku („ulazne skraćene deklaracije”) i s time povezane rizike i kontrolu podataka. Projektom će se posebno olakšati suradnja među državama članicama u postupcima analize rizika. Projekt će se realizirati u tri verzije kako bi se omogućio izvediv prijelaz po vrsti prijevoza.

Napredak: Tehničke specifikacije za 1. i 2. verziju sustava ICS2 dovršene su 30. lipnja 2018. 1. verzija sustava ICS2 planirana je za 15. ožujka 2021. i obuhvaća obvezu relevantnih gospodarskih subjekata (pružatelja poštanskih usluga i žurnih prijevoznika u zračnom prijevozu) da dostave minimalne podatke, tj. skup podataka iz ulazne skraćene deklaracije (ENS) prije utovara. Rad dobro napreduje s obzirom na pravodobno uvođenje središnjeg repozitorija ICS2 i zajedničkog sučelja za gospodarske subjekte, no nekoliko je država članica istaknulo neke od rizika kašnjenja zbog ambicioznog razdoblja ispitivanja sukladnosti.

- **dokaz o statusu iz Unije u okviru CZU-a – PoUS (novo):** njime će se omogućiti pohranjivanje, upravljanje i raspolaganje svim dokazima koje gospodarski

subjekti dostavljaju radi dokazivanja da njihova roba ima status robe Unije. Taj projekt može se uvesti na središnjoj razini ili nacionalno, ali mnoge su države članice izričito izrazile svoju namjeru korištenja središnjeg sustava koji je razvila Europska komisija. S obzirom na ovisnost između primjene manifesta o carinskoj robi u okviru CZU-a kao dokaza o statusu robe Unije i jedinstvenog europskog pomorskog sučelja, projekt će biti dovršen u dvije faze kako bi se izbjegle nedosljednosti i smanjili rizici.

Napredak: Kao i u prošlogodišnjem izvješću, države članice koje daju prednost uvođenju sustava na nacionalnoj razini izvijestile su da im je zbog rane faze u kojoj se nalazi projekt teško predvidjeti hoće li se uspjeti poštovati vremenski okvir naveden u programu rada. Poslovne procese i funkcionalne specifikacije za 1. fazu *PoUS-a* odobrile su države članice u prvom tromjesečju 2020., a dokument o viziji dovršen je u trećem tromjesečju 2020.

- **centralizirano carinjenje za uvoz u okviru CZU-a – CCI (novo):** cilj je omogućiti stavljanje robe u carinski postupak uporabom centraliziranog carinjenja, čime se gospodarskim subjektima omogućuje centraliziranje poslovanja s carinskog stajališta. Obrada carinske deklaracije i puštanje robe bit će usklađeni među povezanim carinskim uredima. Sustav će se temeljiti na novim nacionalnim sustavima uvoza i omogućiti automatizirano funkcioniranje postupka centraliziranog carinjenja na europskoj razini.

Napredak: Tehničke specifikacije za 1. fazu *CCI-ja* dovršene su i odobrene 2020. s obzirom na planirani datum uvođenja 1. ožujka 2022. s državama članicama prethodnicama. Dvije su države članice izvijestile o dovršetku svojih tehničkih specifikacija iz 1. faze, a u tijeku je rad na pet drugih.

Poslovni model za 2. fazu *CCI-ja* dovršen je u listopadu 2019. Poslovni procesi i funkcionalne specifikacije za 2. fazu dovršeni su 2020., a dovršetak tehničkih specifikacija očekuje se do 30. lipnja 2022. s obzirom na planirani datum uvođenja 2. listopada 2023.

- **nadogradnja novog računalnog provoznog sustava u okviru CZU-a – NCTS (modernizacija):** novim računalnim provoznim sustavom postojeći se Unijin i zajednički provozni sustav usklađuje s novim pravnim odredbama CZU-a, uključujući usklađivanje razmjene informacija s podatkovnim zahtjevima CZU-a te modernizaciju i razvoj sučelja s ostalim sustavima.

Napredak: Nije bilo kašnjenja za 5. fazu *NCTS-a*: dovršene su i odobrene tehničke specifikacije kao i strategija tranzicije IT-ja. Projekt trenutačno dobro napreduje i trebao bi biti dovršen do 1. prosinca 2023. u skladu s programom rada za CZU, a njegovo prvo uvođenje u državama članicama predvodnicama predviđeno je u ožujku i prosincu 2021. Četiri su države članice izvijestile da su dovršile tehničke specifikacije za 5. fazu, a u tijeku je rad u devet drugih.

Za 6. fazu *NCTS-a* (međusobno povezivanje s drugim sustavima) 2020. je provedena studija izvedivosti koja će poslužiti kao temelj za poslovni model koji je potrebno dovršiti početkom 2021.

- **automatizirani sustav izvoza u okviru CZU-a – AES (modernizacija postojećeg transeuropskog sustava (1. sastavnica projekta) i postojećih nacionalnih sustava izvoza (2. sastavnica projekta)):** cilj je provedba postojećih zahtjeva CZU-a za izvoz i izlaz robe. Projekt povezan s transeuropskim AES-om podrazumijeva uvođenje pojednostavnjenja CZU-a za trgovinu radi lakšeg izvoza robe za

europske gospodarstvenike, primjerice centralizirano carinjenje za izvoz i obveze u okviru CZU-a za bolje praćenje robe koja izlazi iz carinskog područja EU-a radi sprječavanja prijevara.

Napredak: Dovođene su i odobrene tehničke specifikacije za *transeuropski AES* kao i strategija tranzicije IT-ja. Projekt trenutačno dobro napreduje i trebao bi biti dovršen do 1. prosinca 2023. u skladu s programom rada za CZU, a njegovo prvo uvođenje u državama članicama prethodnicama predviđeno je u ožujku 2021. Kad je riječ o 2. sastavnici projekta, koja se odnosi na *modernizaciju nacionalnih sustava izvoza*, tehničke specifikacije trebale bi biti dovršene do 1. rujna 2022. Države članice trebale bi dovršiti izvoznu sastavnicu svojih sustava posebnih postupaka istodobno s AES-om. Četiri su države članice izvijestile da su dovršile tehničke specifikacije za 1. sastavnicu, a u tijeku je rad na osam drugih.

Ukratko, za **šest preostalih transeuropskih projekata, Komisija i države članice na putu su da ispune zakonske rokove** dogovorene u kontekstu CZU-a i programa rada za CZU, kao i etapa projekta utvrđenih u višegodišnjem strateškom planu za carinu (MASP-C) iz 2019.

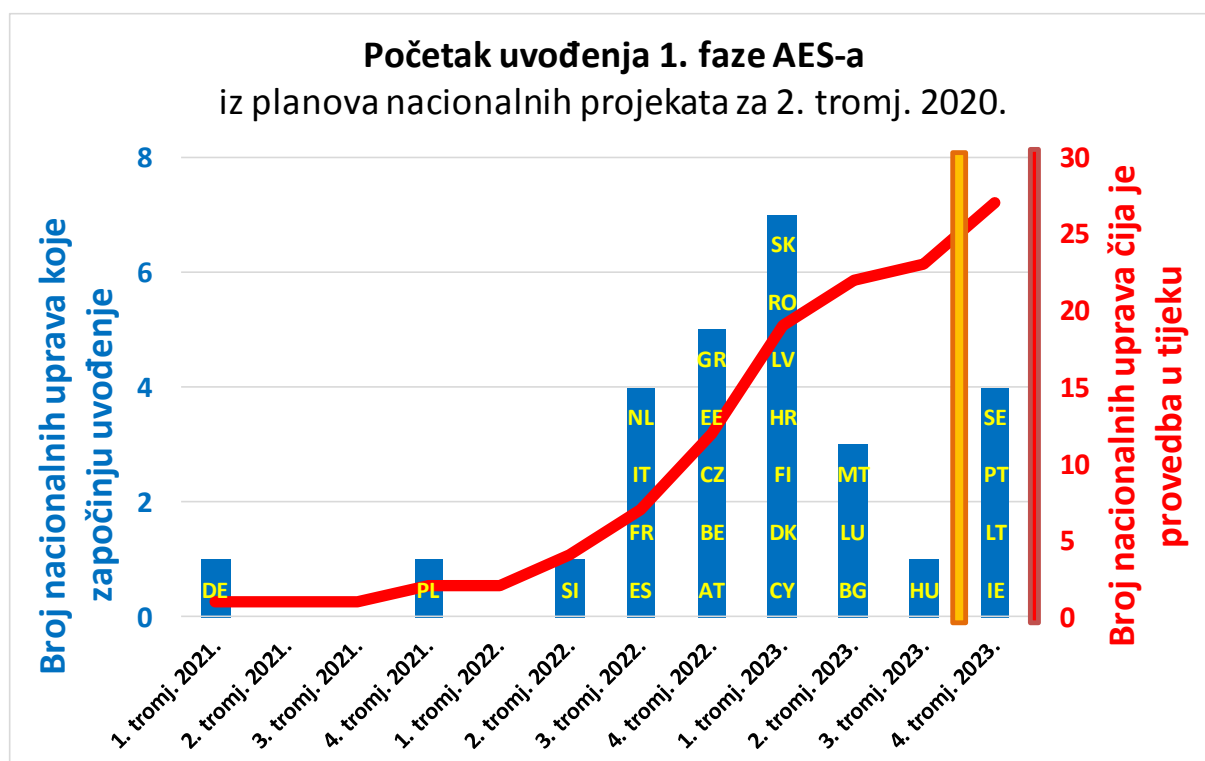
S obzirom na predstojeće provedbe 2021. i 2022. važno je ukazati na neka ključna postignuća:

Prvo, postignut je značajan napredak u pripremi i testiranju prvog izdanja sustava kontrole uvoza 2 (ICS2), a projekt je na putu da se provede do ožujka 2021.

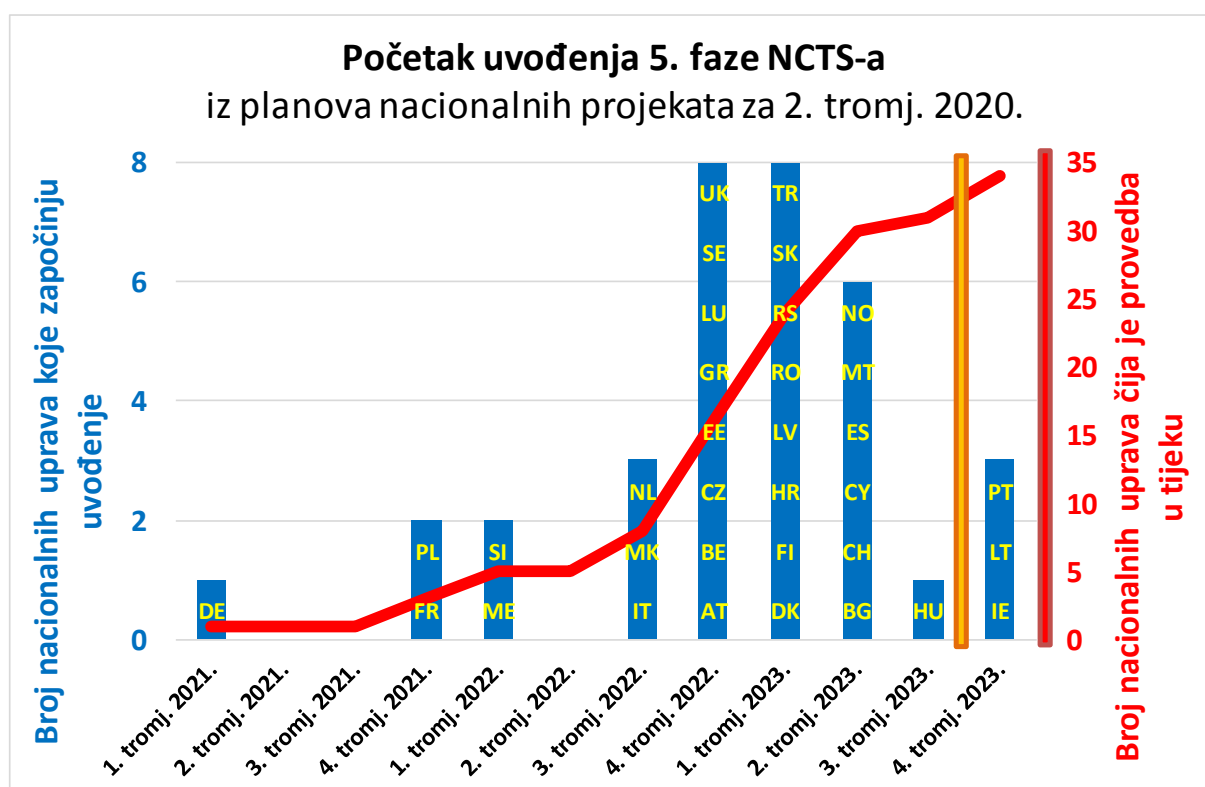
Drugo, dovršene su tehničke specifikacije za temeljne decentralizirane transeuropske sustave za uvoz, provoz i izvoz, kao što je 1. faza centraliziranog carinjenja pri uvozu (CCI), 5. faza novog računalnog provoznog sustava (NCTS) i automatizirani sustav izvoza (AES), a Komisija i države članice nastavljaju raditi na njihovom razvoju. Usto je odobren poslovni model za upravljanje osiguranjima (GUM).

Za 5. fazu NCTS-a i za AES programom rada za CZU predviđa se vremenski okvir za uvođenje koji počinje od ožujka 2021. Države članice prethodnice pridružuju se u ožujku i prosincu 2021., a više država članica postupno će se pridružiti do kraja 2023.

Sve nacionalne uprave potvrdile su svoj plan započinjanja s radom u AES-u i 5. fazi NCTS-a tijekom vremenskog okvira za uvođenje od prvog tromjesečja 2021. do četvrtog tromjesečja 2023., u potpunosti u skladu s programom rada za CZU. To je prikazano na slici 1. i slici 2. Žuta linija označava vremensko ograničenje za države članice da pripreme gašenje postojećih izvoznih i provoznih sustava i počnu s radom u novim sustavima kako bi bile spremne za zakonski rok naznačen crvenom linijom.

Slika 1. – početak rada AES-a u okviru nacionalnih uprava

Slika 2. – početak rada 5. faze NCTS-a u okviru nacionalnih uprava

Komisija je državama članicama dostavila i ažurirani paket dokumentacije o uvjetima suradnje i ugovorima o razini usluge za rad službi za podršku te za upravljanje dostupnošću i kontinuitetom sustavâ. To je važan skup dokumenata koji je temelj za pravilno funkcioniranje i dostupnost transeuropskih sustava.

Konačno, važno je naglasiti da s obzirom na provedbu programa rada za CZU, **aktivnosti koje provodi Komisija čine približno 79 % do prosinca 2020.** (u prošlogodišnjem izvješću činile su 66 %) njezinih ukupnih razvojnih aktivnosti koje treba dovršiti do 2025. Taj se postotak temelji na ključnim pokazateljima uspješnosti samo za aktivnosti dodijeljene Komisiji i ne odražava aktivnosti koje zahtijevaju države članice. U pregledu u nastavku navedene su perspektive s obzirom na napredak i planiranje koje su obavile službe GU-a TAXUD.

	% provedeno
do kraja 2020.	79 %
do kraja 2021.	85 %
do kraja 2022.	90 %
do kraja 2023.	95 %
do kraja 2024.	97 %
do kraja 2025.	100 %

Slika 3. – Približna vrijednost u % za provedene Komisijine razvojne aktivnosti

4.2.2 Tri nacionalna projekta

Države članice trebale bi dovršiti modernizaciju svojih triju nacionalnih sustava do 2022. Međutim, to isključuje izvoznu sastavnicu nacionalnog sustava posebnih postupaka, čije su aktivnosti i planiranje međusobno povezani s automatiziranim izvoznim sustavom (AES).

Do 31. prosinca 2022. treba dovršiti sljedeća tri sustava država članica u skladu s člankom 278. stavkom 2. CZU-a:

- **obavijest o dolasku, obavijest o podnošenju carini i privremenog smještaja u okviru CZU-a (NA, PN i TS)** – (modernizacija): definirati automatizaciju postupaka na nacionalnoj razini u pogledu obavijesti o dolasku prijevoznih sredstava, podnošenja robe i deklaracija za privremeni smještaj, kako je opisano u Carinskom zakoniku Unije. Tim se projektom podupire usklađivanje među državama članicama u pogledu razmjene informacija između trgovine i carine.

Napredak: Belgija je pokrenula inicijativu za suradnju s 12 drugih zainteresiranih država članica radi pripreme specifikacija. Stručni tim, sufinanciran programom Carina 2020., nastaviti će surađivati na dostavi odgovarajuće funkcionalne i tehničke dokumentacije te testnih paketa. **NA, PN i TS provele su jedna, četiri odnosno tri države članice.** U usporedbi s planiranjem iz prošle godine, neke su države članice odlučile integrirati ovaj projekt u sustav ICS2. Zbog toga su neke države članice izvijestile o datumima uvođenja koji su kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU.

- **nacionalni sustavi uvoza u okviru CZU-a – NIS (modernizacija):** cilj je provedba svih zahtjeva za postupke i podatke iz Carinskog zakonika Unije koji se odnose na uvoz. Države članice moraju razviti tehničke specifikacije na svojoj razini kao prvi korak k dovršetku sustavâ.

Napredak: Sve su države članice izvijestile Komisiju da te specifikacije napreduju i da će biti dovršene do 1. srpnja 2021. Devet je država članica dovršilo svoje tehničke specifikacije, a u tijeku je rad na sedam drugih. U usporedbi s prošlogodišnjim izvješćem, prijavljeno je ponovno planiranje prijelaznih etapa, ali **sve su države članice još uvijek na putu da ostvare etapu uvođenja za 2022.**

- **posebni postupci u okviru CZU-a – SP (modernizacija):** cilj je uskladiti i olakšati posebne postupke (carinsko skladištenje, uporaba u posebne svrhe, privremeni uvoz te unutarnja i vanjska proizvodnja). Države članice morat će u svojim nacionalnim sustavima provesti sve potrebne promjene u okviru CZU-a za te posebne postupke. Prva (izvozna) sastavnica SP-ova provodit će se u skladu s nacionalnim projektom automatiziranog sustava izvoza u okviru CZU-a (AES) i kao dio njega (s rokom uvođenja do 2025.), dok će druga (uvozna) sastavnica biti dio modernizacije projekta nacionalnih sustava uvoza u okviru CZU-a (s rokom uvođenja do 2022.)

Napredak: Jedna država članica dovršila je svoje tehničke specifikacije za 1. sastavnicu SP-ova, dok ih je devet dovršilo za 2. sastavnicu. Međuovisnost postoji s AES-om i modernizacijom nacionalnih sustava uvoza. Do sada države članice nisu prijavile slučajeve kašnjenja i **sve države članice dobro napreduju**, a prvi rok istječe 2022.

Ukratko: Kad je riječ o nacionalnim sustavima, države članice izrazito nastoje, ponekad intenzivnom suradnjom, napredovati u provedbi zahtjeva za NA/PN/TS, prilagodbama nacionalnih sustava uvoza i međusobno povezanim posebnim postupcima. Kako se približavaju rokovi uvođenja (31. prosinca 2022. za sva tri sustava), države članice trebale bi obratiti osobitu pozornost na to pitanje, posebno deset država članica koje nisu mogle potvrditi pravodobno uvođenje AN-a, četiri države članice PN-a i tri države članice TS-a, kako je prikazano u tablicama 9., 10. i 11. radnog dokumenta službi uz ovo izvješće.

4.3. Rizici i kašnjenja

Komisija je Vijeću 12. veljače 2020. predstavila prvo godišnje izvješće o napretku u okviru CZU-a za 2019. Glavne primljene povratne informacije bile su sljedeće:

- izvješće se činilo pretjerano optimističnim,
- izvješću je nedostajala financijska održivost provedbe Carinskog zakonika Unije (posebno održivost sustava ICS2),
- najvažnija je stabilnost Priloga B (zajednički zahtjevi u pogledu podataka) Carinskom zakoniku unije.

Kao odgovor na povratne informacije Vijeća, Komisija je uvjerena da **trenutačno izvješćivanje pruža točan pregled situacije** jer se s jedne strane temelji na vlastitim aktivnostima koje vode do napretka u pogledu transeuropskih središnjih sustava i s druge strane na aktivnostima država članica kako su priopćene Komisiji. U izvješćima država članica o decentraliziranim elementima transeuropskih sustava i o svojim nacionalnim sustavima od njih se tražilo da pruže realan pregled napretka projekta i utvrđenih rizika.

Kad je riječ o **financijskoj situaciji i održivosti**, u Zaključcima Vijeća o višegodišnjem financijskom okviru odobrena je dodjela proračunskih sredstava za carinski program u iznosu od 950 milijuna EUR. To predstavlja značajnu predanost postizanju rezultata i financijskoj potpori radu carina, a posebno razvoju elektroničkih sustava tijekom razdoblja do 2027. S obzirom na takav razvoj događaja Komisija više ne vidi rizik nedostatka proračunskih sredstava EU-a za razvoj sastavnih dijelova sustava za koje je odgovorna. Treba napomenuti da su u vrijeme pisanja ovog izvješća u tijeku pregovori o proračunu s Europskim parlamentom, tako da ta brojka možda nije konačna.

Nestabilnost Priloga B delegiranom aktu CZU-a⁶ i provedbenom aktu CZU-a⁷ te nadolazeće izmjene važni su rizici koje su Vijeće i carinske uprave država članica istaknuli u kontekstu prošlogodišnjeg izvješća. Zajednički zahtjevi u pogledu podataka iz Priloga B koriste se za transeuropski i nacionalni sustav, a primjenjivost različitih stupaca Priloga B za delegirani akt CZU-a povezana je s datumima uvođenja elektroničkih sustava definiranim u programu rada za CZU. **Komisija sa zadovoljstvom izvješćuje da je rizik smanjen zahvaljujući napretku ostvarenom 2020.** Rad na usklađivanju zajedničkih zahtjeva u pogledu podataka za deklaracije, obavijesti i dokaz carinskog statusa robe Unije završen je i odražen u izmjenama delegiranog akta CZU-a i provedbenog akta CZU-a koje će Komisija donijeti početkom 2020. Izmjene su bile potrebne kako bi se osigurala potpuna usklađenost pravnih odredaba s funkcionalnim i tehničkim specifikacijama za transeuropske sustave te kako bi se osigurala potrebna stabilnost.

Kad je riječ o istraživanju napretka u 2020., **Komisija dobro napreduje u razvoju događaja pod svojom odgovornošću, a nisu utvrđena niti su se dogodila kašnjenja izvan zakonskih rokova. Štoviše, nisu prijavljeni veći rizici koji bi doveli do kasnog uvođenja.**

Države članice isto tako značajno napreduju s razvojem pod svojom odgovornošću. Međutim, kao što je navedeno u odjeljku 4.2., **postoji jedan projekt za koji je prijavljeno kašnjenje izvan zakonskog roka (u ovom slučaju 31.12.2022.), a radi se o projektu NA, PN i TS, koji se smatra isključivo nacionalnim projektom.** Kašnjenja o kojima su izvijestile države članice prikazana su u tablicama 9., 10. i 11. radnog dokumenta službi uz ovo izvješće i mogu se sažeti na sljedeći način:

- Za provedbu obavijesti o dolasku, sljedeće države članice imaju planirani datum uvođenja koji je kasniji od krajnjeg roka u programu rada za CZU: BE, BG, DE, EE, ES, FI, FR, NL i RO. DK nije odredio planirani datum za uvođenje NA-a. Točnije, četiri države članice izvijestile su da će koristiti NA integriran u 2. izdanje sustava ICS2 (planirano uvođenje 1.3.2023). Za osam država članica kašnjenje je ograničeno na dva do tri mjeseca.
- Za uvođenje obavijesti o podnošenju carini i privremenom smještaju, sljedeće države članice naznačile su planirani datum uvođenja PN-a, koji je kasniji od roka u programu rada: BE, FR i NL. DK nije odredio planirani datum za uvođenje PN-a. Točnije, za dvije države članice procijenjeno kašnjenje ograničeno je na dva mjeseca.

⁶ Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije (SL L 343, 29.12.2015., str. 1.–557.).

⁷ Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/2447 od 24. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije (SL L 343, 29.12.2015., str. 1.–558.–893.).

Kad je riječ o projektu nacionalnog sustava uvoza, čini se da je rizik od kašnjenja koji je nekoliko država članica spomenulo u prošlogodišnjem izvješću pod nadzorom i više ne znači da će dovršetak kasniti, što je moglo utjecati na transeuropski projekt CCI.

S obzirom na nacionalni projekt o posebnim postupcima, sve su države članice navele da je proveden na vrijeme, osim sastavnice Izvoz za koju jedna država članica (DK) nije navela datum.

Kad je riječ o **državama članicama**, od prošle se godine ponavljaju brojni opći rizici, koji mogu utjecati na napredak njihovih aktivnosti. Ključni izvor poteškoća i rizika od kašnjenja koje su navele države članice jest nedostatak resursa i potreba za daljnjom integracijom projekata CZU-a. U usporedbi s prošlogodišnjim izvješćem, ostalo je samo nekoliko slučajeva u kojima ugovori o javnoj nabavi još nisu dodijeljeni, dok je u drugim slučajevima rizik povezan s nabavom otklonjen. S obzirom na nedostatak financijskih sredstava, **Komisija** je donošenjem programa rada za CZU i godišnjeg izvješća o napretku krajem 2019. pomogla državama članicama da dobiju dodatna proračunska sredstva. Jedna je država članica izričito izvijestila o uspješnom ishodu. Kad je riječ o ljudskim resursima, države članice ponovno su ukazale na nedostatak ljudskih resursa kao poseban rizik za uspješnu i pravodobnu provedbu projekata. Ljudski resursi često usporedno rade na drugim IT projektima. Usto, mnogo je čimbenika koji doprinose **složenosti** projekata CZU-a (u smislu onoga o čemu ovisi projekt, tranzicije i ispitivanja s gospodarskim subjektima, integracija sustava).

U godišnjem izvješću o napretku za 2019. države članice već su ukazale na poteškoće pri ispunjavanju **obveza za carinske sustave nametnutih paketom e-trgovine s PDV-om**, donesenim 5. prosinca 2017.⁸ Države članice spomenule su da bi usporedne provedbe mogle dovesti do kašnjenja u dovršenju elektroničkih sustava CZU-a do odgovarajućih rokova. **Komisija** je dodatno pratila situaciju ove godine. Komisija je 8. svibnja 2020. predložila odgodu uvođenja novih pravila za šest mjeseci (s 1. siječnja 2021. na 1. srpnja 2021. ili kasnije). Vijeće je 20. srpnja 2020. prihvatilo taj prijedlog i donijelo potrebno zakonodavstvo⁹. Tim odgađanjem države članice imaju više vremena za poštovanje zakonskih rokova za nacionalni razvoj, a manji je broj država članica 2020. prijavio rizik od kolateralnog utjecaja inicijative e-trgovine s PDV-om na primjenu CZU-a. Prvenstveno su dvije države članice izvijestile o potrebi ponovnog planiranja nekih aktivnosti u okviru CZU-a te za unapređivanjem platformi i pratećih IT sustava. Međutim, isto su tako navele da razmatraju mjere ublažavanja kako bi se izbjeglo stvarno kašnjenje s početkom provedbe. Potrebno je napomenuti da su se rizici država članica razmatrali zajedno s drugim vanjskim čimbenicima kao što su COVID-19 i Brexit (vidjeti str. 29., 35. i 41. radnog dokumenta službi uz ovo izvješće).

Kad je riječ o izazovima koji su nastali zbog pandemije bolesti COVID-19 i povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a, Komisija je izvijestila da se u njezinim aktivnostima ne primjećuje utjecaj bolesti COVID-19 i da su poduzete mjere ublažavanja kako bi se spriječio utjecaj Ugovora o povlačenju. Države članice izvijestile su da su učinci trenutačno nejasni,

⁸ [Provedbena uredba Vijeća \(EU\) 2017/2459 od 5. prosinca 2017.](#) (SL L 348, 29.12.2017, str. 32.–33.)

⁹ [Odluka Vijeća \(EU\) 2020/1109 od 20. srpnja 2020. o izmjeni direktiva \(EU\) 2017/2455 i \(EU\) 2019/1995 u pogledu datumâ prenošenja i početka primjene kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19](#) (SL L 244, 29.7.2020, str. 3.–5.), [Uredba Vijeća \(EU\) 2020/1108 od 20. srpnja 2020. o izmjeni Uredbe \(EU\) 2017/2454 u pogledu datumâ početka primjene kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19](#) (OL L 244, 29.7.2020, str. 1.–2.) i [Provedbena uredba Vijeća \(EU\) 2020/112 od 20. srpnja 2020. o izmjeni Provedbene uredbe \(EU\) 2019/2026 u pogledu datumâ početka primjene kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19](#) (SL L 244, 29.7.2020, str. 9.–10.).

no da se očekuje dodatni pritisak na njihovo nacionalno planiranje i na broj ljudskih resursa dostupnih unutar i izvan EU-a (ugovaratelji iz IT sektora, gospodarski subjekti).

Zaključno, procjena glavnih rizika za pravodobno uvođenje sustavâ CZU-a otkrila je da se rizici uglavnom odnose na države članice i da su povezani sa složenošću projekata, pitanjima nabave i ugovora, ograničenosti resursa, procesom transformacije i nekim vanjskim čimbenicima kao što su bolest COVID-19 i Brexit. Komisija će i dalje podupirati države članice primjenom mjera ublažavanja kako bi se izbjeglo ostvarivanje rizika kasnim uvođenjem elektroničkih sustava kako je opisano u odjeljku 4.4. u nastavku.

4.4. Mjere ublažavanja

Kad je riječ o **nacionalnim projektima**, planiranje i napredak država članica pokazuju s jedne strane bolju situaciju od prošle godine za nacionalne sustave uvoza bez daljnjih naznaka kašnjenja, ali se s druge strane situacija za nacionalni projekt AN/PN/TS blago pogoršava. **S obzirom na procijenjene rizike, Komisija namjerava povećati potporu državama članicama** pomoću nekoliko mjera. Budući da brojne države članice svoje nacionalne aktivnosti povezuju s onima planiranima u kontekstu 2. verzije sustava ICS2, Komisija će detaljnije proučiti tu dvomjesečnu neusklađenost u planiranju. Redovitije će pratiti napredak, uspostavljati bilateralne kontakte kako bi razumjela probleme i uputiti službene dopise predmetnim državama članicama kako bi se umanjili rizici od kašnjenja. U međuvremenu državama članicama savjetuje se da nastave i ubrzaju intenzivan zajednički rad na provedbi projekta AN/PN/TS te da udruže snage u stručnom timu. Komisija nastavlja sa sufinanciranjem iz Carinskog programa za stručni tim o novim pristupima razvoju i upravljanju carinskim IT sustavima (ETCIT). Naposljetku, pravodobno uvođenje nacionalnih sastavnica i dalje je odgovornost država članica.

Kao što je najavljeno u prošlogodišnjem izvješću, **Komisija** je pojačala potporu državama članicama za razvoj **transeuropskih sustava** uspostavljanjem inovativnog mehanizma razvoja i uvođenja tako što je poboljšala pristup upravljanju i omogućila transeuropske programe koordinacije i praćenja. To je detaljnije opisano u nastavku teksta.

Komisija nastavlja primjenjivati **agilan pristup u pogledu razvoja i uvođenja elektroničkih sustava CZU-a** za isporuku i pregled projektne dokumentacije i aplikacijskog softvera u razdobljima i paketima kojima je lakše upravljati. Time se omogućuju brža rješenja i uravnoteženije radno opterećenje za Komisiju i države članice. Ova je metoda prvi put predstavljena u okviru projekta AES, 5. faze projekta NCTS i projekta ICS2, a države članice i gospodarski subjekti su je podržali. Nakon zahtjeva za proširenjem tog pristupa, korištena je i za druge projekte CZU-a kao što su PoUS i CCI. Nadalje, Komisija je uspostavila **mehanizam za pojačanu suradnju među svim dionicima** od početka projekata kako bi se poboljšala kvaliteta pripremnih aktivnosti i izbjegle poteškoće u donošenju odluka kao i dodatni zahtjevi u kasnijim fazama projekata.

Prikaz višegodišnjeg strateškog plana za carinu (MASP-C) alat je koji Komisija koristi za praćenje napretka i informiranje. Osnova za etape prikaza su MASP-C za 2019. i program rada za CZU za 2019. Prikaz se jednom tromjesečno dostavlja državama članicama (koordinacijska skupina za elektroničku carinu) i trgovinskoj zajednici (kontaktna skupina za trgovinu) s ciljem informiranja i usmjeravanja.

Komisija sada ne samo da prati napredak u odnosu na glavne etape projekta kao što je navedeno u programu rada za CZU i planu MASP-C, već postavlja i posebne privremene etape po projektu (npr. etape do kojih bi sve države članice trebale završiti

ispitivanje sukladnosti). Takvo pomno praćenje potrebno je kako bi provedba decentraliziranih transeuropskih sustava postala izvediva i kako bi se izbjegli dodatni troškovi korištenja starih i novih sustava u slučaju produljenog vremenskog prostora za uvođenje.

Kad je riječ o provedbi **programa ICS2**, Komisija je nastavila s „**transeuropskim koordinacijskim aktivnostima**” u pogledu programa ICS2 tijekom 2019. i 2020.¹⁰ Rad je usmjeren na uvođenje 1. verzije sustava ICS2 radi olakšavanja operativne pripravnosti carinskih tijela država članica, žurnih prijevoznika i pružatelja poštanskih usluga EU-a od 15. ožujka 2021.

Komisija je pružila potporu nacionalnim upravama i gospodarskim subjektima u njihovim razvojnim aktivnostima putem niza aktivnosti koje su uključivale:

- uspostavljanje posebnog foruma i organizaciju namjenskih internetskih seminara, podršku putem često postavljanih pitanja i organizaciju redovitih plenarnih sastanaka u okviru transeuropske koordinacije programa ICS2 uz sudjelovanje svih predstavnika država članica nadležnih za upravljanje projektima i upravljanje rizicima u pogledu programa ICS2, pojedinačnih gospodarskih subjekata, trgovinskih udruženja i međunarodnih organizacija,
- pomno i neprestano praćenje, izradu nacionalnih i trgovinskih planova projekata kako bi se osiguralo njihovo usklađivanje sa središnjim planiranjem Komisije putem odgovarajućih etapa IT isporuke (kampanje ispitivanja sukladnosti, sveobuhvatna ispitivanja, probni rad). To podrazumijeva sve od neprestane potpore do koordinacije aktivnosti ispitivanja sukladnosti te poticanja državnih uprava i gospodarskih subjekata da koordiniraju svoje pojedinačne projekte,
- pripremu za pokretanje komunikacijskih kampanja, s različitim aktivnostima koje su provedene u 2020. i tijekom cijele provedbe programa ICS2, uključujući stvaranje posebnog sadržaja za program ICS2 na internetskoj stranici GU-a TAXUD,
- pripremu materijala za osposobljavanje koji će se temeljiti na zbirci zajedničkih operativnih smjernica 1. verzije programa ICS2.

Nadalje, Komisija je krajem 2019. pokrenula „**tromjesečni program praćenja nacionalnih uprava**” za transeuropske sustave NCTS (5. faza) i AES s ključnim pokazateljima uspješnosti kako bi se redovito mjerio napredak i dovoljno rano upozorilo gdje bi se mogli pojaviti problemi.

Kao dopunski instrument, Komisija je za ove projekte uspostavila i „**program koordinacije nacionalnih uprava**” u cilju potpore državama članicama u razvoju i uvođenju njihovih nacionalnih sastavnica za transeuropske sustave. Ti će programi pomoći u upravljanju postupkom tranzicije IT-ja od 2020. uz za to namijenjenu službu za pomoć, internetske seminare, bilateralne posjete (ako je moguće), osposobljavanje, praćenje ispitivanja sukladnosti, tromjesečno izvješćivanje o napretku, upravljanje pružanjem usluga itd.

Tijekom prvih šest mjeseci primjene programa zabilježeni su sljedeći rezultati:

- sve su se državne uprave pridržavale odredbi programa koordinacije za 5. fazu NCTS-a i za AES tako što su dostavljale detaljne planove nacionalnih projekata koristeći se predloženim predlošcima i prijavljivale bilo kakva odstupanja od svojeg osnovnog plana,

¹⁰ Potprogram transeuropske koordinacije aktivnosti u pogledu programa ICS2, kao sastavni dio programa ICS2, pokrenut je 2018.

- o cjelokupnom programu koordinacije raspravljalo se sa svim nacionalnim upravama na četiri virtualna i fizička sastanka, a prihvatila ga je i koordinacijska skupina za elektroničku carinu (ECCG),
- održane su tri bilateralne misije i šest bilateralnih internetskih seminara s nacionalnim upravama,
- Komisija je podnijela trenutačno izvješće koje pruža pregled ključnih pokazatelja uspješnosti objedinjenih nacionalnih planova ECCG-u i Skupini za carinsku politiku (CPG).

Smatra se da rezultat obaju programa daje vrijedne informacije o napretku te će se nastaviti koristiti za buduća godišnja izvješćivanja o napretku. Dobit će se detaljne informacije o napretku po projektu i po državama članicama.

5. SAŽETAK O UPRAVLJANJU I ZAKLJUČCI

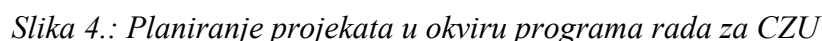
Zaključno, očito je da se Komisija i države članice **suočavaju s izazovima** u osiguravanju potpunog uvođenja elektroničkih sustava CZU-a do relevantnih rokova. Procjena napretka i rizika pokazuje da se ti izazovi odnose **prvenstveno na države članice**. Države članice ukazuju na nesigurnost u pogledu utjecaja pandemije bolesti COVID-19, na mnoge druge obveze koje se trebaju provoditi putem carinskih sustava, na probleme s resursima u državama članicama, na složenost i međusobnu povezanost sustavâ te na potrebu za nesmetanim prijelazom s postojećih sustava na modernizirane sustave kako bi utjecaj na trgovinu bio što manji. Komisija se obvezuje da će tijekom sljedećih godina pažljivije i snažnije podupirati, koordinirati i pratiti napredak država članica te poduzimati posebne mjere kako bi se osiguralo pravodobno uvođenje nacionalnih i transeuropskih sustava.

Ipak, vidljiv je i konkretan napredak. Velik broj elektroničkih sustava već je uveden i sada su potpuno operativni.

Projekt informativnih obrazaca za posebne postupke uspješno je proveden ove godine te je ostvaren značajan napredak u dovršavanju tehničkih i funkcionalnih specifikacija za četiri, odnosno dva projekta, dovršavanju dvaju poslovnih modela i pripremama za predstojeće bitne verzije.

Kao što je prethodno navedeno, preostali sustavi uglavnom dobro napreduju i njihov je dovršetak planiran u skladu s planiranjem projekata utvrđenim u programu rada za CZU. Sažeti pregled planiranja i napretka nalazi se na slici 4. u nastavku.

N Nacionalni sustavi

Komisija će nastaviti s **tromjesečnim programom praćenja nacionalnih uprava i programom koordinacije nacionalnih uprava**. S tim upravljačkim alatima Komisija je uvjerena da ima uspostavljene odgovarajuće mehanizme za suočavanje s nadolazećim izazovima.

Više detalja o planiranju i statusu svakog projekta navedeno je u **radnom dokumentu službi Komisije objavljenom uz ovo izvješće.**